

LA VENTALLADA.

SETMANARI POPULAR.

INMORTALITAT DE L'ÀNIMA.

VI.

Los materialistas pretenen traurer grans arguments de las condicions ab que la nostra ànima està enlassada ab l'organisme. Primerament, dihen:—l' ànima mou lo cos, luego l' ànima deu ser material.

Mes, facil es observar que aqui 's dona per suposat lo principi de que un cos no pot ser mogut sinó per un altre cos. Aquesta es una suposició qu' ells se la inventan; no es ni un principi evident ni una veritat demostrada, y nosaltres tenim dret de no fer mes cas d' aquest famós principi, que de tot altre axioma que 'ls hi dongués la gana d' imaginar gratuïtament per la necessitat de sa causa. Es veritat que es difícil de compendrer y explicar de quin modo mon esperit mou lo meu cos, mes, que 'ns expliquin ells també de quina manera un cos pot mouer un altre cos. Nosaltres creyém compendrer aquesta tramsió del moviment y lo cert es que no la compreném. Un cos posat l' un al costat del altre, diu lo mateix Locke, no 'ns dona cap idea del moviment, y l' origen d' aquest debém buscarlo en la noció de la *forsa*, concepte que segons los filsofhs passa 'ls limits de la Física y perteneix al terreno de la Metafísica. Lo que hi ha, es que la traslació de moviment nos es tan familiar que no parém esment en sa causa misteriosa y transcendental; lo veyém obrar, lo pintém gráficamente, però d' una descripció á una explicació hi média un abisme. Los materialistas, donchs, podrán ferse una arma de la impossibilitat que tenim de explicar la acció de l' ànima sobre 'l cos, quan ells haurán realment explicat la acció d' un cos sobre un altre cos. Mes no siguém massa modestos en aquet punt; y afirmém d' una vegada

que la materia no pot mouer á la materia, d' ahont deduhirém que l' ànima deu ser immaterial, convertint d' aquest modo l' argument contra 'ls mateixos que l' oposan.

Es un fet incontestable que la materia es inerte, y totas las lleys del mecanisme no trobarán may aquest principi de son moviment. Si la materia 's mou es necessari que hi haji una rahó sufficient pera que 's moga, y aquesta rahó de segur que no perteneix á la esfera del mon material, sinó á una causa final, á una combinació suprema que li ha donat son impuls. Aquesta unitat y admirable armonía que s' observan en las lleys de la gravitació universal, aquest objecte intencional que 's descubreix en tots los sers de la naturalesa, ab la preciosa combinació de sas forsas donan á coneixer ben clarament un projecte y una intenció soberana y omnipotent, lo qual demostra que la rahó de tot mecanisme deu buscarse en una causa final concebuda per una inteligencia infinita, no en una causa eficient que no tanca en si cap fonament d' activitat propia. La potencia activa es donchs propia del esperit, la passiva de la materia. Perxó observa un gran filsof, que la idea es la mare del fet, que la idea enmotlla 'l mont á sa imatge y semblansa. Lo que dihém parlant simplement de las forsas físicas podém dirho també ab molta mes rahó considerant las forsas orgánicas. Lo moviment que imprimeixo en mon bras, no pot venir sinó d' un principi enterament simple. En efecte: si 'l principi motor es compost de pars, ¿com totas aquestas pars s' avindrian pera dirigir lo moviment en lo mateix sentit? Si una vegada per casualitat s' avenen, la major part del temps cada una donará una impulsió diferent, semblant á las convulsions que s' efectuan quan l' unitat d' acció vital no dirigeix l' organisme. Ademés, la mateixa organisació de la materia en lo regne animal no pot concebirse si no 's regoneix un,

principi actiu y simple que informi sos elements: «Las lleys del mecanisme, diu Leibnitz, no serian suficients pera formar un animal no habenthi encara res organísat.» Y no solament un animal, sino ni tan sols un element anatómich. La Química orgánica arriba á descubrir y analizar los elements químichs que entran en la formació no sols dels órganos sinó de tot lo cos humá, mes apesar de totas las combinacions y esperiments no s' ha arribat may á obtenir una simple celda, una sola fibra.

Los mes grans fisiólechs confessan sa impotencia, indicant que la causa de la organisació no pot residir en un principi material. «En quan á saber, diu Muller, com se han produhit primordialment los sers orgánichs, y com ha adquirit la materia una forsa que es absolutament necessaria pera la formació y subsistencia de la materia orgánica, mes que per altra part *tampoch se manifesta may sinó en materias orgánicas*, es questió que passa dels limits de la esperiencia.... La resolució d' aquest poblema perteneix á la Filosofia.» Es donchs un fet regonegut que la causa del modo de existencia, no sols en la acció dels cossos vius sinó en la de las massas inertes, está ben lluny de la composició material, de manera que sens la influéncia d' un agent inmaterial no podríam concebir en l' univers ni moviment ni vida. La ley de gravitació, la afinítat, la forsa vital, totas las manifestacions de la activitat en la naturalesa portan lo sello de un principi essencialment distint de la materia, y reflexan en tot lo criat lo caracter espiritual de la idea creadora. «Es cert, deya Clarke parlant dels materialistas inglesos, que hi ha certs homes que fan á l' ánima material lo mateix que á Deu, pero aquesta gent se declaran obertament contra 'ls principis matemátichs de tota Filosofia, que son los únich principis que proban que la materia es la mes petita é insignificant part del univers.» Y lo mateix afirmava l' immortal Niuton.

La segona objecció que trehuen los materialistas del enllás de l' ánima ab l' organisme, la volen fundar en la necessitat que té l' ánima de servirse d' órganos especials pera pensar. Dihuen ells que l' esperit humá quedaria indefinidament en la inacció si una modificació rebuda per medi del cos y tramesa al cervell per los nervis no dongués en certa manera una empenta á nostras facultats. La Fisiologia nos diu (continuan) que 'l major ó menor desarrollo de inteligencia está en rahó directa del major ó menor desarrollo de la massa encefálica, que danyada aquesta veyém

que las facultats intelectuals quedan alteradas, y y finalment que totas aquestas funcions que exclusivament al esperit s' atribueixen están localizadas en lo cervell; tot lo qual nos demostra, dihuen, que siguent l' ánima dependent de la materia, no pot ser mes que una especie de forsa produhida per la mateixa. Aquest argument, tan fort com sembla per aquells que no 's paran mes que en las impresions dels sentits, no fa mes que acusar en los materialistas una gran falta de filosofia.

Desde 'l moment que Deu enlassá l' ánima ab una organisació material, clar está que debia aquella valerse dels ressorts materials pera obrar y manifestarse, y si aquestos ressorts s' espatllan y perden la condició establerta pera poguer rebre las impresions y trametre l' acció del esperit, es molt natural que aquest no puga desplegar la activitat que li es propia. Dir que per aixó l' ánima es alterada substancialment ó que no conserva en si mateixa, ó com dirian los fisichs, en estat latent la propia energia y las suas facultats, es fer una inducció no solament ilegítima, sinó contraria á tot lo que dels sers agénts nos demostra la esperiencia. Aixís, racionant de una manera tan singular, també hauríam de dir que 'l músich que toca un instrument inútil deixa de ser músich y ha perdut son art, perque no pot ab ell produhir cap melodia, ó que l' artista que sols disposa d' eynas inservibles deixa de ser artista, perque ab ellas no pot realisar la execució de sa idea; y que 'm diguin si totas aquestas suposicions no foran ben contrarias al sentit comú. ¿Quin resultat sen treuria de tenir, per exemple, los millors ulls del mon, si aquestos fossen condemnats á no veurer sinó per medi d' una malalente? Si la debilitat del cos sembla correspondrer á certa debilitat de l' ánima, es com diu Aristóteles, que l' obrer es alashoras subjectat per sos instruments, mes l' obrer persevera. Doneuli millors órganos y obrará com avans. Mes lo gran defecte de aquest argument dels materialistas, no 's reduéix sols á confondre y convertir la causa instrumental en causa eficient, sinó en atribuhir lo concepte de causa á lo que per sas condicions no pot ser mes qu' un efecte. L' esperit, dihuen, no actua sens l' organisme, donchs l' organisme es la causa del esperit, es á dir; l' artista no pot obrar sens l' instrument luego l' instrument, es la causa del artista. Aquest modo tan lleuger d' argumentar es general en tots los de la citada escola: actualment s' está repartint l' obra del

naturalista Brehm, que parlant de la intel·ligència, per cert molt superficialment y com si fos una facultat insignificant, diu poch mes ó menos això mateix: un se queda assombrat al veure ab quinas foras tan flacas se lluyta avuy dia contra veritats tan sólidas y grandiosas, y no sap comprendre com aquestos homes que desplegan un criteri tan lluminós en las ciencias d' observació, pujan raciocinar tan malament al tractar de las questions mes importants de la humana filosofia.

¿Que respondrian, si nosaltres, convertint lo seu argument á favor nostre, raciocinéssem també diguent: «l' organisme no pot obrar sens l' esperit, luego l' esperit es la causa del organisme? Mes no, deixemnos d' arguments que tot ho proban y res proban, y anemsen á tocar lo verdader blanch de la questió. Lo que hi ha es que tot lo seu discurs no s' apoya mes que en una grossera analogia. Ells vehuen que cada funció del cos té son aparato, que cada acció té son órgano, que cada secreció té sa glándula, y d' aqui volen induhir que la intel·ligència té son órgano material en lo qual s' elabora, com la sang en los pulmons ó la pepsina en l' estómach. Ab una pregunta acabarem: ¿y poden ells afirmar que tots aquestos elements materials son causa de las funcions orgánicas, ó s' atreviran á dir que son causa del principi vital que las impulsa? Tan se valdria dir que las rodas d' una máquina son causa del vapor que las posa en moviment. Y si no trobém en la materia orgánica rahó pera las funcions materials, ¿hi trobarém en ella la causa de las facultats intellectuals que, segons demostrarem, no guardan ab l' estensió mes que diferencias, incompatibilitats y cap analogia?

J. Planas y Feliu.

LA BUTLLA DE LA SANTA CREHUADA.

II.

Altre dia varem concloure l' article dient: Los qui calumnian la santa Butlla, la critican, la desprecian, ni son verdaders catòlics, ni verdaders espanyols.

Com que nosaltres no som amichs de dir las cosas sens probarlas, aném desseguida á donar las rahons de la proposició assentada. Solsament demaném als nostres lectors que s' fixen be en la

forsa del raciocini y que judiquen sens preocupació.

Aquells que desprecian las glorias de Espanya, no son verdaders espanyols, aquells que desprecian l' autoritat del Papas, no son verdaders catòlics. Me sembla que aixó es ben cert y que ningú ho pot duptar. Los primers no son verdaders espanyols, perque no estiman la Espanya; no l' estiman perque no l' hi volen be, no l' hi volen be perque desprecian la seva gloria, la gloria que quan es verdadera, suposa accions grans, fets distingits, merits d' una ó altra classe, y es causa d' admiració, d' alabansa, d' apreci, de veneració, de respecte; y es per consegüent un dels bens millors que una nació pot tenir. Los segons no son verdaders catòlics, perque desprecian la autoritat de la Iglesia catòlica, de la qual los Papas son los primers superiors, perque desprecian la mateixa autoritat de Jesucrist, que digué als Apostols y als seus successors los Papas: *Qui á vosaltres escolta á mi m' escolta, qui á vosaltres desprecia á mi m' desprecia. Aquell que no está ab mi está contra mi.*

Pues be, 'ls qui desprecian la Butlla desprecian una gran gloria de Espanya y l' autoritat dels Papas, lo qual per major claredat hem de probar separadament.

Las glorias d' una nació poden ser de moltes classes; glorias polítiques, militars, científicas, literarias, artísticas y religioses. Las últimas superan á totas las demás, com á tot supera la religió por lo seu origen, la seva naturalesa, y 'l seu fi. D' unas y altrás n' está plena nostra estimada Espanya. Solament en lo segle setse pot ella presentarne més que qualsevol altra nació en tot lo decurs de la seva historia. Pero entre las glorias religioses, que enbelleixen la hermosa corona de la pàtria, n' y ha una, que per los seus ratjs vivissims y resplandents se distingeix entre las demás, com la estrella del matí s' distingeix entre totas las altrás estrellas. Es aqueixa la Butlla de la santa Crehuada. Examinenla per lo costat que volguen, y de segur quedarán convensuts de que es ella una gran gloria de la catòlica Espanya.

Los privilegis que la Butlla conté, son numerosos y preciosissims; privilegis per l' ánima y pel cos, privilegis per la vida y per la mort, privilegis per lo temps y per la eternitat. Innumerables indulgencias plenarias y parcials, per los vius y los difunts, las quals se poden obtenir ab la més gran facilitat; remissió del pecats més grans y de las censuras reservadas al mateix Pa-

pa; commutació de vots y juraments composició de molts bens mal adquirits, exempció de casi tots los efectes de la terrible y espantosa pena eclesiàstica anomenada *entredit*, permis de menjar ous y lacticinis en tot temps, dispensa pera fer us de carns saludables en la quaresma y altres dias del any en los que aixó está generalment prohibit.

¿Y qui es lo qui aixis s' ha recordat de la Espanya pera enriqueirla ab tans tresors? Qui es lo qui l' y ha concedit tantas gracias y favors? Es lo Papa, 'l jefe de nostra santa Religió, la primera autoritat de la Iglesia catòlica, 'l Vicari de Jesucrist en la terra, 'l verdader representant de Déu en lo mon. Y no un sol Papa, lo qual ja seria prou gloriós per nostra nació; sinó casi tots los Papas que van desde Juli segon hasta Gregori tretse, y tots sens exepció 'ls que van desde Gregori tretse hasta l' immortal Pio nové. ¡Ditxosa Espanya, que per quaranta Papas consecutius ha sigut de tal manera agraciada! ¡Quán agrahida deuria estar ella á qui tan generosament l' ha distingida!

¿Y quina es la nació que pot engalanarse ab semblant gloria? Recorreu la Europa d' un extrem á l' altre, y no 'n trobaréu cap més. Ni l' Austria, ni la Fransa, ni la Bèlgica, ni la mateixa Italia poden mostrar privilegis y gracias com los de la Butlla. Es la Espanya baix aquest punt de vista 'l poble privilegiat, es distingit entre 'ls pobles cristians espargits per tota la terra. Á cap altra nació ha concedit la Iglesia lo que está concedint desde tan temps á la nostra.

Y si busqueu la verdadera causa de tal distinció veureu que no es altra que lo molt que la Espanya ha merescut de Deu y de la Iglesia. Per espay de set sigles va ser ella la muralla fortíssima y 'l baluart inespugnable de la cristiandat, defensora més tart en tota Europa de la fé catòlica contra 'l Protestantisme, propagadora després de la religió en lo nou mon, filla fidelíssima sempre de la cátedra romana, mare fecunda de sants en tots los temps de la seva llarga vida. De modo que la Butlla es lo premi y recompensa de nostra fe y virtut, es la corona brillantíssima de nostra historia religiosa.

No hi ha dupte, pues, que 'ls qui desprecian la Butlla desprecian una gran gloria de Espanya.

Y además desprecian l' autoritat dels Papas. No 'ns ve la Butlla del Bisbe diocessá, ni de cap altre Bisbe, no 'ns ve del Cardenal de Toledo, ni de cap altre Cardenal, sinó del mateix Papa. Ell

es lo qui 'ns concedeix tantas indulgencias, qui 'ns dona tans privilegis, qui 'ns permet tantas dispensas de la lley. Aixó no 's pot negar, estan clar com la llum del dia. ¿Y té 'l Papa verdadera autoritat pera ferho? Los qui tingan valor pera negarho ó posarho en dubte, que 's trasladin per un moment á la antigua ciutat de Cessarea pera presenciar una escena; que il·lustrará 'ls seus enteniments ofuscats. Jesucrist, després d' haver demanat als seus deixebles lo que pensava d' ell la gent, los hi preguntá de nou: Y vosaltres ¿qué penséu de mí? Pere á las horas prenent la paraula digué en nom de tots: *Vos sou lo Cristo fill de Déu viu.* Al mateix temps l' hi contestá 'l Senyor dihent: *Ditxós Simon..... Tu ets Pere y sobre aquesta pedra edificaré la meua Iglesia..... Te donaré las claus del regne del cel: tot lo que lligarás en la terra será lligat en lo cel, y tot lo que deslligarás en la terra será en lo cel deslligat.* San Pere pues ab tots los seus sucesors en lo Pontificat fou revestit de la gran autoritat, del poder diví de deslligar las ánimas, de lliurarlas dels llassos espirituals que las oprimeixen. Quan lo Papa pues per medi de la santa Butlla 'ns dispensa certas lleys, nos condona la pena temporal de nostres pecats, nos concedeix tantas gracias, favors y privilegis, no fa més que usar de la autoritat que 'l mateix Jesucrist l' hi va donar.

Essent la Iglesia una institució permanent, la que deu durar fins á la consumació dels sigles, era necessari que la autoritat que San Pere rebé de Jesucrist fos tramesa á tots los Papas sucesors seus. Per consegüent quant aquestos concedeixen algun privilegi, lo concedeixen ab lo mateix dret que fou donat per Deu al cap de la iglesia.

Es pues evident que 'ls qui desprecian la Butlla desprecian la autoritat dels Papas.

Resumim ja 'l nostre argument, perquè 'l espay de que podém disposar, no 'ns permet allargarnos més.

Los qui desprecian la Butlla desprecian una gran gloria de Espanya y l' autoritat dels Papas. Los qui desprecian las glorias de Espanya no son verdaders espanyols, los qui desprecian l' autoritat dels Papas no son verdaders catòlics.

Luego 'ls qui desprecian la Butlla, la critican, la calumnian, ni son verdaders catòlics ni verdaders espanyols.

Aquells á qui no agrade semblant conclusió, no criden contra nosaltres, sinó contra la lógica y la rahó natural.

Pere Collell, Pbre.

CANT DE TRISTÓ.

La moradeta viola
 Ja fa temps que n' ha sortit,
 Llisca l' ayre l' oreneta,
 Canta 'l rossinyol gentil.
 Floreix l' arbre, lo blat puja,
 Creix lo dia, tot sonriu.
 Cor meu, alégrat, alégrat,
 La primavera es aquí.

Tot lo que del mon n' aymava
 Per mon cor temps ha morí;
¡Ay del cor la primavera
Ja may mes torna florir!

Novell pinsá jo cert dia
 Saltar de son niu veigí,
 Quan mirá la cerp qu' en terra
 Volia ferlo morir.
 Dins l' espessa margenada
 Ajocás esporuguit;
 Are tan sols quan lo pican
 Es que s' arrisca á sortir.

Jo só 'l pinsá que en lo marge
 De ma tristó m' he enclongit,
¡Ay del cor la primavera
Ja may mes torna florir!

Ja fa temps qu' ab la tristó
 Com á germanets vivím,
 Tot sovint nos doném queixas
 Pero sempre 'ns avením.

Ella tot m' ho pinta negre
 Jo li pinto tot joliu,
 Del color de l' un y l' altra
 Sombras bellas van sortint.

Ay, jo veig en eixas sombras
 Mes que quant al mon veigí,
¡Ay del cor la primavera
Ja may mes torna florir!

Ab tristó dolsa s' ajunta
 La claror de mon esprit,
 Com es dolsa al cla de lluna
 La serena de la nit.
 Quan no 's sent burgit del segle
 Dins lo cor nos recullim
 Repassant las horas fuytas
 Y guaytant l' esdevenir.

Ella 'm don llágrimas tristas
 Jo li 'n dono ardents sospirs,
¡Ay del cor la primavera
Ja may mes torna florir!

La alegría ans omplenava

D' esperansas lo meu pit,
 Esperansas de la terra
 Totas ellas han fallit.
 La tristó tan sols me parla
 Sols me parla de morir,
 Veritats qu' ella 'm fa veure
 May lo temps ha desmentit.

Si me 'n diu qu' vindrá un dia
 Qu' ab mon Deu jo 'm tinch d' unir,
 ¡Ay eterna Primavera,
 Quan per mi podrás florir!

JOAN PLANAS Y FELIU.

LA UNIÓN CATÓLICA.

Estrayavan certas personas que LA VETLLADA no digués una paraula sobre la *Unió católica* iniciada en Madrit poch temps fá. La lluyta que promogué desd' un principi en la premsa católica, 'ls noms dels que la defensavan y la combatian, lo no coneixer encara las basas en que devia apoyarse, l' entusiasme que per ella manifestaren alguns periódichs sospitosos, los crits d' alegria que alsaren los lliberals al veurer la desunió en nostras filas, tot aixó 'ns feya recelar y 'ns imposava silenci. Encara que novells en lo periodisme som enemichs de la precipitació, y avans d' aprobar ó reprobar una cosa volém coneixerla be. Sabiam además que 'ls Bisbes, jutjes competents en la materia, anavan á obrir la boca pera fer sentir la seva veu autorizada; prudent y just era pues que en mitj de tanta confusió no parlessim, esperant las instruccions de nostres Mestres y Pastors.

Ara que s' ha fet ja llum sobre aquest assumpto gracias á nostres sabis Prelats, podem parlar ab coneixement de causa.

La *Unió católica*, pues, es una obra gran y lloable essent purament religiosa, tenint per únicas doctrinas las de nostra Mare l' Iglesia, estant baix la direcció dels Bisbes, sent enterament lliure de fins polítichs y mundans, de tot lo qual no podém dubtar atesas las sevas basas clarament formuladas y aprobadas per lo Cardenal Arquebisbe de Toledo.

De tot cor desitjém que Déu la benehesca desde 'l Cel com los Bisbes la están benehint desde la terra, á fi de que puga fer tot lo be que desitjan los seus iniciadors.

Creyém que nostre judici está conforme ab lo del Episcopat, del que no volém separarnos may, y principalment ab lo de nostre estimadissim Pre

lat, la carta del qual als promovedors de *La Unió catòlica* posém seguidament pera que sia coneguda dels lectors de LA VETLLADA.

EXCMS.

SENYORS COMTE D' ORGAZ,

marqués de Mirabel, D. Lleó Carbonero y Sol,

COMTE DE CANGA-ARGUELLES,

COMTE DE GUAQUIL,

D. Lleó Galindo de Vera y D. Alexandro Pidal y

Mon:

Molt senyors meus y de la mia més distingida consideració: Ab íntima satisfacció he llegit sa interessant carta del 14 del que avuy fineix, acompanyada d' un exemplar impres de sa felicitació al ilustre senyor Bisbe d' Angers.

La Unió catòlica, tal com l' ha proclamada l' aníms és insigne Bisbe frances y ve proposada en dits documents, la reclama imperiosament la acerbitat de nostres temps. La revolució y sos numerosos partidaris en mitj de sas lluytas intestinas é incesants discordias, causadas per sa concupicénica y sa falta absoluta de principis y afirmacions, s' uneixen, n' obstant, y convenen unaniment en són execrable odi al Catolicisme; y obehint tots plegats á la sua consigna treballan en totas parts ab l' ardor y eficacia de que són capassos, y ab totas las forsas ab que contan pera subvertir l' ordre religiós y social esta blert per lo divi Restaurador, y despullar á la Iglesia catòlica de la salva dora influencia que per sa divina constitució li correspon en la societat, atacantla en són infalible ministeri, en sos instituts, en sa propietat, en sos ministres, secularisantho tot y retrogradant cap al paganism e.

En tals circumstancias es certament necessari é indispensable que tots los verdaders catòlics ajuntin ab esperit d' abnegació y sacrifici sos esforços pera contrarestar los de la revolució, defensant los drets y promoguent los interessos de nostra Santa Religió, baix las ensenyansas y direcció del Vicari de Jesucrist y dels Bisbes, sense fins polítichs ni mundanals, y ab la sola altíssima mira de que prevaleixi l' imperi de la fé y moral cristianas. Tals entench que són los nobles propòsits de VV. EE; y ab aquesta ferma convicció 'ls aprobo y beneheixo coralmant, y prego al Senyor que confirmi la mia benedicció, donatloshillum, caritat, prudencia, fortaleza y perseverancia pera superar las dificultats, obstacles y perills que s' oposan á la perfecta realisació de la gran y lloable obra que han emprés.

Es de VV. EE. atent capellá y segur servidor
q. b. s. m.

TOMÁS. Bisbe de Girona.

Caella 31 de Janer de 1881.

LAS BOMBOLLAS.

Ab la canyeta y la xicra
Plena d' aygua de sabó
Uns noyets se divertian
Fentne bombollas un jorn.
¡Que bonicas y rodonas
Ne sortian alguns cops!
Y quan lo sol las tocava
¡Si 'n tenian de colors!
Ab sos ulls, la canalleta
Las seguian en son vol,
Y alguns sas mans allargavan
Com per tindr' aquell tresor.
Aixó pla! qu' ans de tocarlas
Se desfeyan en vapor,
Quan mes ricas las miravan
Queyan fosas tot d' un cop!
Y sovint ells se 'n planyian
Que duressin ay! tan poch
Tot aquell estol de perlas
Mes brillants que plata y or.
Un vellet que se 'ls mirava
No gayre lluny d' aquellloch,
Aixis als noyets los deya
Quan plegavan d' aquell joch;
—Com las bombollas qu' heu fetas
Son las bellas del mon;
Breus moments nos enlluernan
Pero may omplan lo cor.

Joseph Simon y Jubany.

CORRESPONDENCIA DE BARCELONA.

*Associació de Catòlics—Rubinstein—Societat de
cassa y pesca—Periòdichs nous.*

Comprenent la importancia y trascendencia de la legislació foral catalana y regoneguent la necessitat de sa conservació pera la gloria y major prosperitat de nostra terra, lo Dr. D. Felip Vergés va donar en una de las vetllas passadas una notable conferencia en lo local de la «Associació de Catòlics» que versá sobre la historia del dret vigent en Catalunya. Després de un curt exordi en que feu una lleugera ressenya del fraccionament de la Espanya en petites nacionalitats, entrá de plé en la exposició histórica del dret catalá arrancant desde 'l comensament da la expulsió dels alarbs y seguint pas per pas totas las institucions formadas en los temps dels comtes-fendataris y dels comtes soberrans. En aquestos ultims va trobar lo il·lustrat Dr. Vergés lo dret especial de la terra catalana, que no era altre que 'ls *Usatjes* als que 's donava forma de lley, encara que no tinguessen un carácter determina-

dament legal fins á tant que s'ajuntaren Catalunya y Aragó ab lo matrimoni d' En Berenguer IV ab Na Petronila. Anà seguint l' orador la historia de nostre dret, fixantse breument en la sort que capigué al dret civil privat; examinà pera demostrar s' actual existencia y forsa lo «decret de nova planta» que conserva á la comarca catalana la seva legislació especial. Al tractar del «dret supletori» exposà las rasons perque s' havia donat la preferencia al dret canònic, després al romà y en últim terme al de Castella. Al acabar la seva conferencia lo Dr. Vergés fou aplaudit colorosament per tots los qui 'ms capigué la honra de escoltar á un dels sacerdots que mes han treballat y treballan pera 'l be de nostra pàtria.

Los aymants de la música están estos dias de enhorabona ab motiu de la arribada del célebre pianista Rubinstein, á qui acompanyan á mes de sas qualitats físicas una forsa de pulsació sens igual y una flexibilitat de dits que maravella. Quan la tranquil·litat de la composició domina la fogositat del pianista fa brotar de las telas uns sons tan suaus com los del *Rondó* de Mozart. Quan las composicions requireixen colorit, hi aplica tan be 'N Rubinstein que admira per la sua energia y brillant execució. En una paraula es lo pianista que m' ocupa tal vegada la mes gran notabilitat del món musical.

Diumenge tindrà lloch en l' historich saló de Cent la festa pera commemorar lo comensament de la veda. Se llegirán ab eix motiu poesias alusivas, alternant ab algunas tocatas escullidas de la orquesta de l' Ajuntament. Acabada la festa celebraran un banquet los associats.

Demá veurá la llum pública un nou periódich catalá, anomenat *La Tramontana*, que segons sembla será la continuació d' aquell periódich tan indecent, que s' anomenava *La Teula*; y mol aviat ne surtirá un altre, que s' titulará *Lo dir de la gent*. Y aqui poso punt final, despedintme per avuy dels lectors de «LA VETLLADA».

El Corresponsal.

Barcelona 18 de Febrer de 1884.

Crónica General.

Lo «Diario de Barcelona» corresponent al di-lluns últim publica en la secció religiosa l' anúnci d' un enterro protestant. Bo es que 's vaja desanmascarant lo catòlich diari, que ab tan entusiasme defensava no fá molts dias lo projecte de la nova *Unió catòlica*: no cal fiarse may del catolicisme de certa mena de gent, la qual, com deya ab molta gracia l' excel·lent periódich catòlich de Madrid *El Siglo futuro*, encen un ciri á S. Mi-

quel y dedica al mateix temps una il·luminació á *giorno* al que está dessota.

—La societat d' amichs del País, d' aquesta ciutat celebrarà un certámen al objecte de fer populars los coneixements útils als agricultors d' aquesta provincia. S' adjudicarà un premi á qui resulti autor de la millor Memoria en que 's descriguin las especies d' aucells que 's crien en la provincia de Girona.

—Demá á dos quarts de set del vespre la Associació de senyors de la Vetlla al Santíssim Sagrament tindrà junta general en la iglesia de San Felip Neri. La Junta directiva recomana en gran manera la assistencia.

—Dissapte passat fou enterrada D.ª Dolors Buscarons, presidenta de la Associació de las Fillas de María. La major part de las associadas assistiren al enterro, donant un publich testimoni de la gratitut y afecte que s' havia guanyat la finada.

—La Academia de la Juventut Católica de Barcelona tracta d' oferir un ceptre d' or á la Verge de Montserrat en las festas de la coronació. S' ha dirigit á las demás associacions catòlicas, demanant loshi sa cooperació pera que sia mes rica aquesta joya, que juntament ab la corona qu' ha de sér oferta á la Verge, constituirán lo simbol del amor y de la subjecció que ha tingut sempre envers sa Patrona la honrada terra catalana.

—FALTA CONTRA LA RELIGIÓ.—Insertem á continuació un solt que llegirem ab gust lo passat mes de Janer en un periódich professional. Encara la justicia triunfa; y ab Magistrats dignes y probos, á l' altura de sa missió, com per sort no 'n mancan, ajudant Déu, triuflará en l' esdevenidor.

Diu aixis: «La Audiencia de Granada ha declarat que constituheix falta contra la religió lo fet de no haberse descubert devant lo Sagrat Viaticum al passar per los carrers de Almunyegar, un vehi d' est poble. Lo Jutjat ó tribunal de primera instancia declaró no haberhi lloch á pena, op'nant del mateix modo lo Promotor Fiscal; pero la Audiencia acaba de imposársela á dit subjecte per haberse resistir á descubrirse al passar S. D. M.»

—La augusta esposa de D. Miquel de Braganza, la princesa Isabel de Torn y Taxis morí lo dia 9 del actual al donar á llum un robust noy. Sentim tan dolorosa perdua y preguem á Deu pel descans etern de la difunta.

—La Biblioteca económica que ab lo títol de *La Verdadera ciencia española*, s' ha fundat no fá molt á Barcelona, ha donat ja á llum lo volúm primer de la secció Castellana que s' titula: *Los trabajos de Jesus*, y lo primer de la secció llatina titulada: *Comentarii in quatuor evangelistas*. Novament recomaném aquesta publicació, y recordém que s' admeten las suscripcions en la administració del nostre Setmanari.

—Rebérem á son temps un petit y elegant volúm titolat: *Llissons de Fisiologia é Higiene*; per D. Estanislau Artal y Mayoral, Llicenciat en Medicina y Cirujia. Ab detenció y ab gust creixent hem llegit la dita obra, que per son escullit método, la senzillesa y claretat de l' istil y lo ben condensat al mateix temps que complert de la exposició científica, ve á ser un preciós compendi sumament interessant pera tots los que comensan los estudis en la ciencia fisiológica. En ella res hi falta ni res hi sobra; las definicions son

precisas, y l' Autor ha prescindit ab molt acort de totes las qüestions discutibles que, lluny de convenir y aprofitar als principians, no portan sinó confusió. Llibrets com lo del Sr. Artal deurian formar lo text de las llistons que 's donan en los Instituts, en lloch d' aquestos tomos voluminosos que abrumen als estudiants, que sols deurian aplicarse en los estudis de Facultat major.

—Segons notícia que 'ns trameten de Banyolas prompte funcionarà en aquella vila un Circol Católich. Felicitém als banyolins per son zel en treballar per la bona causa, y desitjém que sa conducta tinga imitadors en moltes poblacions del nostre Bisbat.

—Diu *El Eco Guixolense*.

«Habém vist funcionar una de las máquinas per fer taps, que lo renombrat industrial catalá don Miquel Escuder acaba de construir y habem pogut apreciar desde 'l moment las ventatjas que te sobre las estranjeras, tant per lo sólidas y lleugeras, com per exactitut y netedat del tall.

Aquestas novas máquinas son un xich semblantas á las del sistema Nowe Derbuel, mes tenen sobre aquestas la ventatja de que permeten al operari fer us de la ganiveta fins ab sols quinze milímetros de fulla, lo que significa una economia d' un cent per cent.

La primera de las citadas máquinas, sortida dels tallers que 'l referit senyor Escuder té estaberts en la Barceloneta (Barcelona), ha sigut adquirida per lo conegut fabricant de aquesta vila dion Joseph Batet, y sembla que dintre poch serán moltes las que veurém funcionar.

Sempre habém sigut entusiasmats per lo progrés de l' industria catalana, y per lo tant donem l' enhorabona al infatigable constructor, á qui la comarca surera deurá lo estar totalment emancipada del jou estranjer; aixis com recomaném á nostres fabricants la adquisició de tan útil auxiliar, no tant per las excelents qualitats que reuneix, com perque es un producte de la industria nacional.»

En aquesta ciutat té 'l diposit de las citadas máquinas D. Isidro Marimon, baixada del Pont de pedra, núm. 1.

—En la setmana que avuy acaba 'ns han faltat no mes que 'ls següents periódichs de cambi: *La Roja*, *La Voz de Colera*, *L' Excursionista*, *La Linterna*, *El Eco Guixolense* y *El Diario de Reus*. També s' extraviá pel camí 'l penúltim número de *La Ilustració Catalana*, que ab molta galanesa 'ns torná á remetre sòn Director tan prompte com li demanárem.

Supliquém á las administracions dels periódichs citats que 's servescan enviar de nou 'l número, y 'ls hi quedarém molt agrahts; y al Sr. Administrador de Correus li demaném que tinga la amabilitat d'..... estalviarnos d' escriurer solts com lo present.

PEREGRINACIÓ DE FRANSA Á ROMA.—En *Le Pelerin* del dissapte 12 del actual, se llegeix: Monsenyor Macchi ha escrit al M. R. P. Picard una carta de la que extractém lo següent fragment, que senyala la fetxa de la peregrinació nacional á Roma y á Italia en 1884.

«S a Santedat ab tota la satisfacció de son cor paternal, se ha enterat de que vos ocupeu en preparar la romeria nacional de Fransa com en los últims anys. Lo Pare Sant vos espera com sempre ab gran desitj, y desde ara se ha dignat fixar pera la audiencia general de la peregrinació lo tercer diumenge despres de Pásqua, 8 de maig próxim, envers mitj día.»

Aquest any sobre tot la peregrinació als sepulcres de Sant Pere y Sant Pau deu sér una peregrinació de fe y de oració; los temps son decisius, y las gracias extraordinarias pera la salvació dels pobles s' alcansan prop de aquest sepulcre, centro del mon.—

Certament, la fe y la oració poden molt. Se ha dit que la fe transporta las montanyas y que la oració es lo remey universal de tots los mals. Aquestas armas poderosas obran una dolsa violencia al que tot ho pot; y ab ellas se ha de salvar la nació infortunada, la Primogénita de la Iglesia.

Butlletí Religios.

QUARANTA HORAS —comensan demá en la iglesia de las Caputxinas. La exposició serà de las 8 á 11 y mitja del matí, y de un quart de cinch á un quart de set de la tarde fins al dia 21, y desde 'l 22 en devant de dos quarts de cinch á dos quarts de set.

—Demá predicará en la Missa Major de la Catedral, despres del Evangeli lo Iltre. Sr. Canonge D. Joseph Alié.

Solució á la xarada del número passat.

CA-DE-NA.

Xarada.

¿Com podrá un bon catalá preferir cap dos y tres ó be hu que 'l mateix es á lo tot? S' hi atrevirá?

Y com que lo tot es hu, ó si 's vol dos y tercera, pregunto: ¿'l tot fou primera ans que fós dos tres? Segú.

Dos tres véus en tots los regnes, l' hu en totes las nacions, lo tot sols en Catalunya y no en altre part del món.

P.

La solució en lo número vinent.

Girona: Estampa d' en Manel Llach.